

'Danube Soybean – Bulgaristan'da soya fasulyesi gelişimi için bir fırsat'

Автор(и): доц. д-р Георги Георгиев

Дата: 07.06.2015 Брой: 6/2015

Tarihsel bir perspektiften bakıldığında, Bulgaristan'da soya fasulyesi gelişimi, 1934'ten 1940'a (700.000 dekar) ve 1975'ten 1985'e (900.000 dekarın üzerinde) kadar olan yükseliş dönemleri ve şu anda olduğu gibi üretimin 15-20 bin dekarın altında, önemli ölçüde azalan alanlarla gerileme dönemleri ile karakterize edilir. Soya fasulyesi yükseliş dönemlerinin analizi, ekonomik teşviklerin Bulgaristan'da soya fasulyesi gelişiminin ana itici faktörü olduğunu göstermektedir. 1934 yılında ülkemizde üretim ve ihracat için Bulgar-Alman ticaret anonim şirketi "Soya" kuruldu. Şirket, üreticilere önceden tohum ve bakteriyel preparat Nitragin sağladı ve soya fasulyelerini öncelikle Almanya'ya ihraç etmek üzere satın aldı. Verimler yüksek olmasa da (ana soya çeşidi Macar Küçüğü'ydü), garanti edilen satın alma ve iyi fiyat, küçük alanlarda, bahçelerinde soya fasulyesi yetiştiren küçük üreticileri bile teşvik etti. Ancak bu başarılı model sadece İkinci Dünya Savaşı'nın başlangıcına kadar sürdü.

1975-1985 döneminde, planlı tarım ekonomisi koşullarında, Kuzey Bulgaristan'ın 12 ilinde soya fasulyesi üretiminde konsantrasyon ve uzmanlaşma gerçekleşti. Soya fasulyesi üretimi için yeni bilimsel temelli endüstriyel teknoloji ve yeni tanıtılan Amerikan çeşitleri (Hudson, Bison, Wayne, Williams, Amsoy, S-1346, vb.) uygulandı. Ancak bu dönemde de devlet tarafından üstlenilen ekonomik teşvikler öncüydü, bunlar: hızla gelişen hayvancılık sektörünün ihtiyaçlarının kendi protein kaynağı ile karşılanması, zorunlu devlet yemlik tahıl teslimatlarının soya fasulyesi ile muhasebeleştirilmesi (teslim edilen 1 kg soya fasulyesi 2.5 kg yemlik tahıl olarak sayıldı), satın alınması ve ayçiçeği için yağ çıkarma tesislerinde işlenmesi garanti edildi. Soya fasulyesi ve sulu tarımla ilgili bilimsel program ve projelere yatırım da bu dönemde devletin ana önceliklerinden biriydi.

"Tuna Soyası" projesi, 2012 yılında "Avusturya Soya Birliği" ve "Tuna Soya Birliği" tarafından başlatıldı. Hedef, iç kaynaklara dayalı kapsamlı bir strateji çerçevesinde Avrupa protein arzını iyileştirmektir. 23.08.2013 tarihinde Moravske Toplice, Slovenya'da, Tarım ve Gıda Bakanı Prof. Dimitar Grekov şunu imzaladı: "Protein bitkileri üretiminin genişletilmesi için Doğu Avrupa Tuna bölgesi ülkeleri ile bölgesel işbirliği Deklarasyonu".

Augsburg'daki soya kongresinde (25–26.XI.2013), Bakan Yardımcısı Burhan Abazov, Bulgaristan adına, ülkemizin "Tuna Soyası" girişimine tam ve eşit katılımını garanti eden "Tuna Soyası" Deklarasyonu'nu da imzaladı. Pratikte Bulgaristan, projeye katılan geniş Tuna bölgesindeki 17 ülkeden biri haline geldi.

Soya fasulyesi ve diğer baklagil bitkileri, agroekolojik açıdan (toprak ve su koruma – önlem 214) ve agronomik açıdan (münavebe ve öncü bitkiler olarak olumlu etkileri ile ilgili) bir sonraki programlama döneminde protein bitkileri için %2 sübvansiyonla teşvik edilmesi öngörülmekte ve diğer tarla bitkileriyle münavebede giderek daha büyük bir pay işgal edeceklerdir.

Almanya, Augsburg'daki ikinci soya kongresinin kapanışında (Tuna Soyası ve Avrupa Proteini Tartışması, 2013), Tuna Soya Birliği Başkanı Matthias Krön, girişimin önemini gösteren şu özet analizi yaptı: "Tuna Soyası, gelişen ve tüm ilgili taraflardan – politikacılar, üreticiler, tüccarlar, işleyiciler, tüketiciler – kapsamlı önlemler ve çözümler gerektiren bir süreçtir. Bölgesel işbirliği ve çiftlikten sofraya kadar her düzeyde değişim iradesi çok önemlidir. 'Tuna Soyası', Avrupa'da GDO'suz soya fasulyesi üretimi için son şanstır. 'Tuna Soyası' tarımı değiştirir, gıdayı değiştirir, alışkanlıkları değiştirir, Avrupa'yı bir bütün olarak değiştirir."